

Sygn. akt VIII C 1969/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi VIII Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SR Anna Bielecka-Gąszcz

Protokolant: st. sekr. sąd. Dorota Piasek

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2018 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej we W.

przeciwko A. O.

o zapłatę 10.531,03 zł

1. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 9.790,76 zł (dziewięć tysięcy siedemset dziewięćdziesiąt złotych i siedemdziesiąt sześć groszy) wraz z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego w stosunku rocznym, nie wyższymi od dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie w stosunku rocznym, od kwoty 8.843,04 zł (osiem tysięcy osiemset czterdzieści trzy złote i cztery grosze) od dnia 24 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. nie obciąża pozwanej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu należnych stronie powodowej.

Sygn. akt VIII C 1969/17

UZASADNIENIE

W dniu 30 stycznia 2017 roku powód (...) Bank (...) Spółka Akcyjna we W. wytoczył przeciwko pozwanej A. O. w elektronicznym postępowaniu upominawczym powództwo o zapłatę kwoty 10.531,03 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od kwoty 9.280,63 zł od dnia 24 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty, a także wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów sądowych.

W uzasadnieniu powód podniósł, że w dniu 24 sierpnia 2011 roku na mocy zawartej z pozwaną umowy udzielił A. O. pożyczki w kwocie 27.696,22 zł, którą pozwana zobowiązała się spłacić zgodnie z harmonogramem. Pozwana nie wywiązała się z powyższego, na skutek czego zadłużenie stało się wymagalne z dniem 30 listopada 2016 roku. Na dochodzoną pozvem należność składają się następujące kwoty: 9.280,63 zł – z tytułu należności głównej, 1.026,40 zł – z tytułu odsetek, 224 zł – z tytułu kosztów, opłat i prowizji. **(pozew k. 2-4)**

W dniu 15 marca 2017 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie wydał w przedmiotowej sprawie postanowienie, w którym wobec stwierdzonego braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi. **(postanowienie k. 5)**

Po przekazaniu sprawy z e.p.u., powód uzupełnił braki pozwu i podtrzymał powództwo w całości. (**pismo procesowe k. 7, pozew k. 8-9v.**)

W dniu 13 czerwca 2017 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi wydał przeciwko pozwanej nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, którym zasądził dochodzoną pozew kwotę wraz z kosztami procesu. (**nakaz zapłaty k. 26**)

Nakaz ten pozwana zaskarżyła sprzeciwem w całości, wnosząc o oddalenie powództwa w całości, ponadto zgłosiła zarzut niewłaściwości miejscowej i wniosła o zwolnienie jej od kosztów sądowych. W uzasadnieniu pozwana przyznała, iż został jej udzielony kredyt w kwocie 27.696,22 zł, z czego kwota 5.030,92 zł stanowiła składkę ubezpieczeniową. Z powodu braku płynności finansowej zaciągnięty przez nią kredyt nie został spłacony, a bank wypowiedział umowę, co skutkowało koniecznością rozliczenia niewykorzystanej składki za ubezpieczenie. Tę powód wyliczył na kwotę 67,75 zł, która w ocenie pozwanej jest zaniżona. (**sprzeciw k. 27-27v.**)

Postanowieniem z dnia 26 lipca 2017 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia stwierdził swoją niewłaściwość miejscową i przekazał sprawę do rozpoznania tut. Sądowi, jako miejscowo i rzeczowo właściwemu. (**postanowienie k. 35-35v.**)

W odpowiedzi na sprzeciw powód podtrzymał pozew w całości. Wyjaśnił, iż na kwotę 224 zł dochodzoną tytułem kosztów, składają się należności naliczone zgodnie z postanowieniami umowy i przepisami ustawy Prawo bankowe. Na kwotę tę złożyły się: koszty windykacji telefonicznej – 8 x 13 zł, koszty monitów listownych – 5 x 15 zł oraz koszt sporządzenia listu przedegzekucyjnego, oświadczenia o wypowiedzeniu i wyciągu z ksiąg bankowych – po 15 zł za każdy dokument. Odnosząc się do rozliczenia niewykorzystanej składki za ubezpieczenia powód wskazał, że składka ta pierwotnie została ustalona na kwotę 5.030,92 zł. Wypowiedzenie umowy bankowej skutkowało jednocześnie rozwiązaniem umowy ubezpieczenia i rozliczeniem niewykorzystanej składki. W przypadku pozwanej do zwrotu była kwota 67,75 zł, która w dniu 15 grudnia 2016 roku została zaksięgowana na poczet kredytu. Powód podniósł przy tym, że w odniesieniu do przedmiotowej umowy kwota ubezpieczenia malała proporcjonalnie do kapitału pozostałego do spłaty, nie zaś do czasu trwania umowy. (**odpowieź na sprzeciw k. 39-40v.**)

Postanowieniem z dnia 29 grudnia 2017 roku referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi zwolnił pozwaną od kosztów sądowych w całości. (**postanowienie k. 66**)

W piśmie procesowym z dnia 20 sierpnia 2018 roku powód wyjaśnił, że na gruncie umowy zawartej z pozwaną składka za ubezpieczenie została naliczona jednorazowo za cały okres ubezpieczenia, stosownie do okresu kredytowania i wysokości pożyczki. W dniu 9 grudnia 2016 roku umowa została wypowiedziana, zaś zwrot niewykorzystanej składki w wysokości 584,02 zł został przekazany na poczet umowy. (**pismo procesowe pozwanej k. 75-75v.**)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana A. O. w dniu 24 sierpnia 2011 roku zawarła z poprzednikiem prawnym powoda (...) Bank Spółką Akcyjną we W. umowę pożyczki gotówkowej nr (...).

Na mocy tej umowy bank udzielił pozwanej pożyczki w kwocie 27.696,22 zł na okres od dnia 24 sierpnia 2011 roku do dnia 20 sierpnia 2017 roku. Z udzielonej kwoty bank pobrał opłatę przygotowawczą – 30 zł, opłatę za ochronę ubezpieczeniową – 5.030,92 zł oraz prowizję – 1.049,30 zł. Udzieloną pożyczkę wraz z odsetkami (9.463,70 zł za cały okres kredytowania) pozwana zobowiązała się spłacić w 72 miesięcznych ratach w wysokości po 516,11 zł każda. Za okres opóźnienia w spłacie raty lub jej części bank naliczał odsetki karne od zadłużenia przeterminowanego w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP. W przypadku braku wpłaty raty w terminie bank był ponadto uprawniony do podjęcia działań upominawczo-windykacyjnych. W razie opóźnienia pożyczkobiorcy w zapłacie dwóch pełnych rat bank miał również prawo wypowiedzieć umowę z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległych rat w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Opłaty i prowizje związane z udzieleniem i obsługą pożyczki bank pobierał w wysokości wskazanej w

Tabeli opłat i prowizji, stanowiącej integralną część umowy. **(umowa k. 17-18v., deklaracja zgody na objęcie ubezpieczeniem k. 19, Tabela Opłat i Prowizji k. 19v., k. 20, harmonogram k. 20-20v., okoliczności bezsporne)**

Pozwana początkowo wywiązywała się z zawartej umowy i spłacała pożyczkę w terminie. W latach 2012-2014 zdarzały się sytuacje, w których pozwana o kilka dni spóźniała się z płatnościami. Stałe problemy z płatnościami pojawiły się u pozwanej w drugiej połowie 2015 roku. W okresie od listopada 2015 roku do lutego 2016 roku A. O. nie uiszczała żadnej wpłaty, w marcu 2016 roku wpłaciła kwotę 530 zł, natomiast od kwietnia 2016 roku spłacała pożyczkę w sposób nieregularny, przy czym uiszczane kwoty nie odpowiadały wartościom rat (były od nich niższe). Ostatnia wpłata pozwanej w kwocie 120 zł miała miejsce w dniu 14 listopada 2016 roku. Z uwagi na narastającą zaległość pismem z dnia 6 października 2016 roku, doręczonym w dniu 31 października 2016 roku, powód wypowiedział pozwanej umowę informując, iż wymagalne na datę sporządzenia oświadczenia należności wynoszą 10.523,92 zł. **(zestawienie wpłat k. 21-21v., wypowiedzenie umowy k. 22, potwierdzenie odbioru k. 23, historia operacji k. 41-43v., okoliczności bezsporne)**

W związku z wypowiedzeniem umowy rozwiązaniu uległa umowa ubezpieczenia łącząca pozwaną z firmą ubezpieczeniową. Na skutek powyższego pozwanej przysługiwał zwrot niewykorzystanej składki ubezpieczeniowej za okres od dnia rozwiązania umowy do dnia, do którego umowa miała obowiązywać. Składka ta wyniosła 584,02 zł i została przez powoda zaliczona na poczet spłaty kredytu, przy czym w dniu 15 grudnia 2016 roku powód przekazał na poczet spłaty kwotę 67,75 zł, zaś w dniu 6 lutego 2017 roku (a więc już po wytoczeniu powództwa) kwotę 516,27 zł.

W czasie obowiązywania umowy, w związku z nieterminową spłatą pożyczki, powód naliczył pozwanej opłaty za telefoniczne upomnienie (8 x 13 zł), opłaty za listowne wezwanie do zapłaty (5 x 15 zł), a także opłatę za sporządzenie listu przedegzekucyjnego (15 zł), oświadczenia o wypowiedzeniu (15 zł) oraz wyciągu z ksiąg bankowych (15 zł). **(historia operacji k. 41-43v., okoliczności bezsporne)**

W wyciąg z ksiąg banku z dnia 23 grudnia 2016 roku powód wskazał, iż zadłużenie pozwanej na dzień wystawienia wyciągu wynosi 10.531,03 zł, z czego kwota 9.280,63 zł stanowi należność główną, kwota 1.026,40 zł odsetki za okres od dnia 24 sierpnia 2011 roku do dnia wstawienia wyciągu, kwota 224 zł koszty, opłaty i prowizje. **(wyciąg z ksiąg banku k. 14-16)**

Do dnia wyrokowania pozwana nie spłaciła zadłużenia dochodzonego przedmiotowym powództwem. **(okoliczność bezsporna)**

Pozwana A. O. ma 34 lata. Mieszka wraz z mężem, z którym ma rozdzielność majątkową. Pozwana utrzymuje się z prowadzonej działalności gospodarczej, która przynosi dochód w wysokości około 1.500-1.700 zł netto miesięcznie. Pozwana nie posiada innego źródła dochodu, majątku, ani oszczędności. Na utrzymanie mieszkania pozwana wydaje około 1.038 zł, ponadto spłaca zobowiązania ratalne – 700 zł, ponosi koszt zakupu żywności – 350 zł oraz produktów chemicznych – 100 zł. **(oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania k. 59-63)**

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie znajdujących się w aktach sprawy dowodów z dokumentów, których prawdziwość i rzetelność sporządzenia nie budziła wątpliwości Sądu.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne w przeważającej części.

W ocenie Sądu niebudzące wątpliwości były twierdzenia faktyczne powoda o tym, że pozwana zawarła z (...) Bank Spółką Akcyjną we W. (poprzednikiem prawnym powoda) umowę pożyczki gotówkowej, na mocy której bank udzielił pozwanej pożyczki w kwocie 27.696,22 zł, którą pozwana zobowiązała się spłacić wraz z odsetkami w 72 ratach po 516,11 zł każda, w terminie do dnia 20 sierpnia 2017 roku. Powód przedłożył przedmiotową umowę, jak również

stanowiące jej integralną część tabelę opłat i prowizji oraz harmonogram spłat, których treść pozwoliła ustalić szczegółowe postanowienia umowy oraz obowiązki stron w zakresie jej wykonania, przy czym sama pozwana w treści sprzeciwu od nakazu zapłaty przyznała fakt zawarcia umowy stanowiącej źródło żądania powoda. W ocenie Sądu niesporne było ponadto, iż pozwana uchybiała terminowej spłacie pożyczki, na skutek czego powód wypowiedział łączący go z pozwaną stosunek zobowiązaniowy. Na powyższą okoliczność powód złożył historię rachunku bankowego pozwanej oraz zestawienie wpłat, z których jednoznacznie wynika, w jaki sposób kształtowało się zadłużenie pozwanej na przestrzeni kolejnych miesięcy obowiązywania umowy, jak również oświadczenie o wypowiedzeniu umowy wraz z dowodem jego doręczenia pozwanej. A. O. nie kwestionowała przy tym, że z uwagi na brak płynności finansowej miała problemy z terminowym uiszczaniem wpłat, przyznając, iż powstałe w ten sposób zaległości dały powodowi asumpt do wypowiedzenia umowy. Pozwana podważała natomiast wysokość wyliczonej przez powoda składki ubezpieczeniowej, która w związku z rozwiązaniem umowy ubezpieczenia, winna podlegać zwrotowi na jej rzecz. Godzi się przypomnieć, że początkowo powód wyliczył wartość tej składki na kwotę 67,75 zł, którą w dniu 15 grudnia 2016 roku zaliczył na poczet spłaty kapitału pożyczki. W dalszym toku procesu powód wyjaśnił, iż w rzeczywistości zwrot składki nastąpił w kwocie wyższej, tj. 584,02 zł. Jak wynika przy tym z historii operacji (k. 41-43v.), powód w dniu 6 lutego 2017 roku dokonał zaliczenia kwoty 516,27 zł, stanowiącej różnicę pomiędzy kwotą 584,02 zł a kwotą 67,75 zł, na poczet spłaty pożyczki, w ten sposób, iż kwotę 437,59 zł zaliczył na poczet spłaty kapitału, zaś kwotę 78,68 zł na poczet spłaty odsetek. Jednocześnie pomimo, iż przedmiotowa operacja została dokonana już po wytoczeniu powództwa, powód nie cofnął pozwu o kwotę 516,27 zł, choć niewątpliwie w dacie wyrokowania (art. 316 § 1 k.p.c.) zadłużenie pozwanej z tytułu pożyczki było niższe o w/w kwotę. W konsekwencji w jej zakresie powództwo musiało podlegać oddaleniu.

Strona powodowa dochodziła w przedmiotowej sprawie od pozwanej także kwoty 224 zł (8 x 15 zł + 8 x 13 zł) z tytułu kosztów windykacji. Wskazane opłaty zostały zastrzeżone w zawartej przez strony umowie oraz Tabeli Opłat i Prowizji, stanowiącej załącznik do umowy, jako obciążające pozwaną w razie niewykonania umowy przez kredytobiorcę.

Zgodnie z treścią przepisu art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego. Cytowany przepis jednoznacznie określa granicę swobody umów wskazując, że ta jest ograniczona w szczególności przepisami ustawy. Takim przepisem ograniczającym swobodę umów jest między innymi przepis art. 385¹ § 1 k.c., który znajduje zastosowanie do wszystkich umów konsumenckich. Stosownie do jego treści, postanowienia umowy zawartej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Przepis ten stanowi nadto, iż nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.).

Okoliczności niniejszej sprawy wskazują, że pozwana, jako konsument, nie miała rzeczywistego wpływu na treść postanowień umownych, czy też Tabeli opłat i prowizji, w odniesieniu do zastrzeżonych należności za czynności kredytodawcy w postaci wezwań do zapłaty, windykacji telefonicznej, czy też innych pism kierowanych do pozwanej, pobieranych z tytułu nieterminowej spłaty pożyczki. Postanowienia, o których mowa, nie były z pozwaną, jako konsumentem, indywidualnie uzgadniane, powód posługiwał się wzorcem umowy w omawianym zakresie, a niewątpliwie kształtują one obowiązki pozwanej w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumenta. Należy zatem uznać, że postanowienia te nie wiążą pozwaną, gdyż w tym zakresie spełnione są przesłanki z art. 385¹ § 1 k.c.

Podkreślić należy, że zastosowane wyliczenie dochodzonych należności jest bardzo sztywne i nie uwzględnia indywidualnych okoliczności sprawy/danego przypadku. Stawka za upomnienie pisemne w wysokości 15 zł, czy też za upomnienie telefoniczne w wysokości 13 zł, uwzględniając wysokość kosztów tego rodzaju usług stosowanych przez firmę je świadczące, jest znacznie zawyżona i nie znajduje żadnego uzasadnienia. W tym miejscu przypomnienia

wymaga, że zgodnie z wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zapadłym w sprawie o sygn. akt XVII AmC 624/09, za niedozwolone i zakazane do wykorzystywania w obrocie z konsumentami zostały uznane postanowienia wzorców umownych nakładających na kredytobiorcę obowiązki w postaci konieczności poniesienia kosztów związanych z monitorowaniem kredytobiorcy, w przypadku niewykonania zobowiązań wynikających z umowy – a dotyczyło to kosztów telefonicznych upomnień, korespondencji kierowanej do kredytobiorcy związanej z nieterminową spłatą kredytu w postaci zawiadomień, upomnień itp. Analogicznie orzekł Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 9 października 2006 roku w prawie o sygn. akt XVII Amc 101/05. W świetle dokonanych wyżej rozważań podkreślenia wymaga, iż Sąd nie kwestionuje uprawnień pożyczkodawcy do pobierania od pożyczkobiorcy opłat za czynności windykacyjne. Opłaty takie winny być jednak ustalone na rozsądnym poziomie i nie mogą godzić w interesy konsumenta. Zakres kosztów związanych z czynnościami windykacyjnymi, determinujący ich wysokość, powinien zatem zostać przedstawiony w pozwie w taki sposób, aby w świetle doświadczenia życiowego oraz logiki nie budził żadnych wątpliwości. Pobierane opłaty za czynności windykacyjne nie mogą bowiem stanowić kary, a jedynie wyrównanie poniesionych przez wierzyciela kosztów powstałych na skutek niewykonywania zobowiązania przez dłużnika. Tymczasem, o czym była mowa, kwoty dochodzone przez stronę powodową nie mają żadnego przełożenia na możliwe rzeczywiste koszty w tym zakresie, do czego uznania wystarcza już samo doświadczenie życiowe. W konsekwencji należy uznać, że zastrzeżenie dochodzenia od pozwanej zapłaty opłat za czynności windykacyjne jest niedozwolonym postanowieniem umownym, a jako takie – w świetle przepisu art. 385¹ § 1 k.c. – nie wiąże pozwanej.

W konsekwencji Sąd w omawianym zakresie – tj. co do należności dochodzonych z tytułu czynności windykacyjnych za nieterminową spłatę zobowiązania pieniężnego w łącznej wysokości 224 zł – oddalił powództwo.

Mając na uwadze powyższe, Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 9.790,76 zł z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym, nie wyższymi od dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie w stosunku rocznym, od kwoty 8.843,04 zł (powód żądał odsetek od niespłaconego kapitału pożyczki, tj. od kwoty 9.280,63 zł, a jednocześnie, o czym była mowa wyżej, w dniu 6 lutego 2017 roku zaległość pozwanej z tytułu tego kapitału została pomniejszona o kwotę 437,59 zł, dlatego też Sąd zasądził odsetki od kwoty 8.843,04 zł) od dnia 24 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałym zakresie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., mając na uwadze szczególnie trudną sytuację materialną pozwanej, która zdaniem Sądu, oceniana przez pryzmat zasad współzycia społecznego, uzasadnia odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Zgodnie z treścią wskazanego przepisu, w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Sposób skorzystania z art. 102 k.p.c. jest przy tym suwerennym uprawnieniem sądu orzekającego i od oceny tegoż sądu należy przesądzenie, że taki szczególnie uzasadniony wypadek nastąpił w rozpoznawanej sprawie oraz usprawiedliwia odstępstwo od obowiązku ponoszenia kosztów procesu (por. m.in. postanowienie SN z dnia 25 marca 2011 roku, IV CZ 136/10, LEX nr 785545; postanowienie SN z dnia 19 stycznia 2012 roku, IV CZ 118/11, LEX nr 1169157; postanowienie SN z dnia 26 stycznia 2012 roku, III CZ 10/12, OSNC 2012/7-8/98; postanowienie SN z dnia 9 lutego 2012 roku, III CZ 2/12, LEX nr 1162689). Analiza sytuacji życiowej i majątkowej pozwanej doprowadziła Sąd orzekający w sprawie do przekonania, że pozwana nie posiada wystarczających środków na pokrycie kosztów procesu, osiągany przez pozwaną z prowadzonej działalności gospodarczej dochód z trudem wystarcza bowiem na pokrycie jej koniecznych miesięcznych wydatków, co uzasadnia zastosowanie przepisu art. 102 k.p.c. do rozstrzygnięcia w ich przedmiocie (por. m.in. wyrok SA w Białymstoku z dnia 11 kwietnia 2014 roku, I ACA 9/14, LEX nr 1455540; wyrok SA w Łodzi z dnia 27 listopada 2013 roku, I ACA 725/13, LEX nr 1409197; wyrok SA w Szczecinie z dnia 25 października 2012 roku, I ACA 571/12, LEX nr 1237890).